

Motion till riksdagen 2018/19:2450

av Mikael Oscarsson (KD)

Om nya riktlinjer för fosterdiagnostik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införlivandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i nya riktlinjer kring fosterdiagnostik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nya riktlinjer för fosterdiagnostiken bör tas fram, med utgångspunkt i den värdegrund som såväl handikapprörelsen som Europarådet och FN ger uttryck för, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I januari 2016 gjorde Stockholms läns landsting det möjligt för gravida att göra ett så kallat NIPT-test. Det kan i ett tidigt skede visa om ett foster har kromosomavvikelse, med hjälp av ett enkelt blodprov på mamman.

Men det finns många frågetecken och många etiska dilemman. NIPT-test gör det nämligen möjligt att se hela barnets arvs massa. Allt från anlag för färgblindhet till en rad andra sjukdomar.

Statens medicinsk-etiska råd (Smer) konstaterar i en rapport att NIPT-tester i svensk sjukvård sannolikt kommer att göra att färre barn föds med kromosomavvikelse och skriver att ”detta kan innebära att vår syn på människovärdet radikalt förändras. Det finns även en risk att vi bidrar till att acceptansen för mänsklig mångfald begränsas allt mer.”

Antalet aborter som görs på grund av Downs syndrom ökade kraftigt mellan 1999 och 2013, från 45 procent till 60 procent.

Organisationen (DHR) Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet skriver på sin hemsida gällande utsorterande fosterdiagnostik eller selektiv abort att alla människor har lika värde och detta värde är okränkbart. En människas värde kan inte mätas i intelligens, eller om hon kan gå, höra eller se. Varje människa är unik och människovärdet kan inte graderas. Deras argumentation bygger på att när vi, utifrån vilka skador de har, graderar vilka ofödda som ska få födas, graderar vi också deras människovärde.

Vi bör istället satsa våra resurser på att bygga ett samhälle där alla människor välkomnas, får stöd och kan fungera på lika villkor.

DHR skriver också att organisationen inte tar ställning till abort i stort. Flertalet aborter utförs utifrån frågeställningen om man vill ha barn eller inte, medan selektiv abort handlar om att man vill ha barn men endast om barnet inte har någon funktionsnedsättning. I Danmark föds knappt några barn med Downs syndrom längre. Detta har av vissa beskrivits som en framgång. Det är naturligtvis raka motsatsen! Dess värre är det också i denna riktning vårt land går.

Mot bakgrund av den utveckling vi nu ser i Sverige och vår omvärld har Europarådet adresserat problematiken på följande sätt:

Personer med funktionshinder upplever fortfarande diskriminering i sin vardag. Hur diskrimineringen tar sig uttryck, och vilken omfattning den har, varierar från kultur till kultur. Personer med funktionshinder uppfattas och behandlas som annorlunda, ofta för att de ses som underlägsna. De drabbas av olika slags diskriminering, såsom att uteslutas eller särskiljas från samhället i stort.

Europarådet fortsätter:

I tekniskt avancerade samhällen utsätts människor med genetiska funktionshinder allt oftare för en ny, vittspridd fördom: en utsorterande ideologi som anser deras blotta existens som ett medicinskt misstag. I vissa europeiska länder avlägsnas över 90 % av fostren som diagnostiserats med Downs syndrom rutinmässigt före födelsen. Eugenik [att förädla den mänskliga rasen] är en realitet i länder där fosterdiagnostiken blivit systematisk, vilket i sin tur leder till stigmatisering av personer med genetiska funktionshinder och deras familjer, särskilt de med Downs syndrom.

Europarådet uppmanar också samtliga medlemsstater ”att vidta åtgärder för att genomföra sina åtaganden ’att varje människa har en inneboende rätt till livet och [...] för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning verkligen får åtnjuta denna rätt på lika villkor som andra’”. Det avslutande citatet är artikel 10 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige anslutit sig till. Det är nu angeläget att riksdagen vidtar de åtgärder Europarådet uppmanar till. Riksdagen måste bevaka att Sverige realiserar den ovan nämnda FN-konventionen. Nya riktlinjer för fosterdiagnostiken bör också tas fram, med utgångspunkt i den värdegrund som såväl handikapprörelsen som Europarådet och FN ger uttryck för. Detta bör ges regeringen till känna.

Mikael Oscarsson (KD)